

Bryssel den 17.4.2024
COM(2024) 171 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 1005/2008 om upprättande av ett gemenskapssystem för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 1005/2008 om upprättande av ett gemenskapssystem för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET	1
1. Inledning	2
2. Framsteg sedan 2020 års rapport	3
a) Genomförande av åtgärder för att motverka IUU-fiske inom EU	3
i) Ändringar av den rättsliga grunden – reviderat system för fiskerikontroll och ändringar av IUU-förordningen	3
ii) Avskräckande sanktioner	5
iii) Genomförande av EU:s fångstcertifieringssystem för att motverka IUU-fiske	5
iv) Medborgare som ägnar sig åt/stöder IUU-fiske	6
v) Ömsesidigt bistånd	7
vi) Förteckning över IUU-fartyg	7
b) Internationell ram för förvaltning av olagligt, orapporterat och oreglerat fiske	7
i) Bilateralt samarbete med länder utanför EU:	8
ii) Regionalt och multilateralt samarbete	10
c) Samarbete med berörda aktörer	11
3. Viktiga utmaningar i genomförandet av IUU-förordningen	11
a) Inom EU	11
b) Utanför EU	12
4. Slutsats	12

1. Inledning

Genom denna återkommande rapport uppdateras Europaparlamentet och rådet om de viktigaste resultaten av tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 1005/2008 om upprättande av ett gemenskapssystem för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske (*IUU-förordningen*)¹. Genom rapporten uppfylls rapporteringskravet i artikel 55.2 i IUU-förordningen, och rapporten grundar sig på uppgifter som inkommit från medlemsstaterna i enlighet med artikel 55.1², kommissionens egna iakttagelser och dess bedömning av all relevant information sedan 2020³.

Under de 14 år som gått sedan IUU-förordningen trädde i kraft har EU erkänts globalt som en viktig aktör i kampen mot olagligt, orapporterat och oreglerat fiske (*IUU-fiske*). **Nolltolerans**⁴ mot **IUU-fiske** tillämpas inom EU:s kontrollsystem för den gemensamma fiskeripolitiken och EU:s uppdaterade agenda för internationell världshavsförvaltning⁵. IUU-förordningen bidrar till ansträngningarna för att undanröja IUU-fiske i linje med EU:s åtagande gällande mål 14 i Agenda 2030 för hållbar utveckling⁶.

IUU-förordningen bygger på två pelare: i) **fångstcertifieringssystemet**, som via spårbarhet ska förhindra att fiskeriprodukter som härrör från IUU-fiske kommer in på EU-marknaden, och ii) **det bilaterala samarbetet med länder utanför EU**, som stärker fiskeriförvaltningen i dessa länder och hjälper dem att bättre fullgöra sina regionala och internationella skyldigheter.

EU:s strategi för att förebygga, motverka och undanröja IUU-fiske ingår i internationell fiskerirätt och bygger, förutom på IUU-förordningen, på kontrollförordningen⁷, förordningen om hållbar förvaltning av externa fiskeflottor⁸ och genomförandet i EU-rätten av åtgärder som fastställts av regionala fiskeriförvaltningsorganisationer.

I denna rapport presenteras de viktigaste verksamheter som bidrog till uppnåendet av målen för EU:s politik för att förebygga, motverka och undanröja IUU-fiske under perioden 2020–2023. Det handlar bland annat om ändrad lagstiftning under den perioden, ansträngningar för att stärka tillgängliga verktyg och samarbete med viktiga berörda parter. Slutligen identifieras de viktigaste utmaningarna i samband med genomförandet av IUU-förordningen.

¹ EUT L 286, 29.10.2008, s. 1.

² Information från medlemsstaterna för perioderna 2018–2019 och 2020–2021.

³ Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 1005/2008 om upprättande av ett gemenskapssystem för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske (*IUU-fiske*) (*IUU-förordningen*), COM(2020) 772 av den 9 december 2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0772>.

⁴ *Den europeiska gröna given*, COM(2019) 640 av den 11 december 2019, *EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030*, COM (2020) 380 av den 20 maj 2020, *Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem*, COM(2020) 381 av den 20 maj 2020.

⁵ *Staka ut kursen för en hållbar blå planet – gemensamt meddelande om EU:s agenda för internationell världshavsförvaltning*, JOINT(2022) 28 final.

⁶ https://sdgs.un.org/goals/goal14#targets_and_indicators.

⁷ EUT L 343, 22.12.2009, s. 1.

⁸ EUT L 347, 28.12.2017, s. 81.

2. Framsteg sedan 2020 års rapport

I 2020 års rapport meddelades att ytterligare arbete skulle utföras för att modernisera IUU-förordningen och förbättra dess effektivitet, särskilt genom att **digitalisera** det tidigare pappersbaserade **fångstcertifieringssystemet**. I rapporten betonades behovet av att **upprätthålla samarbetet med länder utanför EU** och att stödja dessa länders åtagande att bekämpa IUU-fiske. I detta avsnitt beskrivs de framsteg som gjorts på båda områdena.

Dessutom granskas arbetet för att följa rekommendationerna från Europeiska revisionsrättens revision 2022 av EU:s åtgärder för att bekämpa olagligt fiske (revisionsrättens särskilda rapport). Revisionsrättens särskilda rapport innehåller rekommendationer om medlemsstaternas sanktioner för olagligt fiske och kontrollsystem för att förhindra import av olagliga fiskeriprodukter till EU.

a) Genomförande av åtgärder för att motverka IUU-fiske inom EU

i) Ändringar av den rättsliga grunden – reviderat system för fiskerikontroll och ändringar av IUU-förordningen

Revideringen av EU:s system för fiskerikontroll slutfördes med framgång i slutet av 2023⁹. De nya reglerna skapade ett mer **effektivt och harmoniserat system för fiskerikontroll** och moderniserade kontrollen av fiskeverksamheten när det gäller både EU-fartyg och fartyg som fiskar i EU:s vatten.

avI samband med revideringen infördes genom riktade ändringar av IUU-förordningen en rättslig skyldighet att använda digitala verktyg för att genomföra fångstcertifieringssystemet, och importkontrollerna stärktes genom förbättrad spårbarhet för produkter som importeras till EU.

Tillsyn och sanktioner

Revideringen av EU:s system för fiskerikontroll bidrar avsevärt till att harmonisera tillsynen¹⁰. Tillsynsbestämmelserna i IUU-förordningen reviderades inom ramen för kontrollförordningen så att de omfattar en **miniminivå för administrativa sanktionsavgifter** eller standardsatser för vissa allvarliga överträdelse av den gemensamma fiskeripolitiken. Genom de reviderade reglerna utvidgades dessutom **förteckningen över allvarliga överträdelse** och infördes bestämmelser om överträdelse som betraktas som allvarliga under alla omständigheter. Kapitel IX i IUU-förordningen ändrades därför för att säkerställa överensstämmelse med de nya tillsynsbestämmelser som antagits inom ramen för kontrollförordningen.

Obligatorisk användning av digitala verktyg och förbättrad spårbarhet

Genom de ändringar av IUU-förordningen som antogs i samband med revideringen av systemet för fiskerikontroll infördes rättsliga bestämmelser som kräver att **Catch används**. Catch är ett it-system för genomförande av EU:s fångstcertifieringssystem. EU-importörer

⁹ EUT L, 2023/2842, 20.12.2023, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302842.

¹⁰ Artiklarna 41–44 i IUU-förordningen.

och medlemsstaternas myndigheter kommer att vara skyldiga att använda Catch från och med den 10 januari 2026, vilket ger tid för it-utveckling, utbildning, marknadsföring och testning.

Catch är ett EU-omfattande realtidssystem som gör det möjligt att hantera all information samt alla data och dokument centralt. Dess syfte är att **förbättra effektiviteten i EU:s fångstcertifieringssystem** och det kommer att möjliggöra **elektronisk inlämning** av fångstintyg och dokument som åtföljer fiskeriprodukter som importeras till EU. På så vis kommer systemet att harmoniseras och importkontrollerna att förbättras.

Genom ändringarna av IUU-förordningen ändrades också innehållet i fångstintyget och åtföljande dokument. Syftet med ändringarna var att förbättra **spårbarheten och kontrollen när det gäller fiskeriprodukter** avsedda för EU-marknaden genom att samla in ytterligare information som behövs för att korrekt identifiera fiskeriprodukter, relaterad fiskeverksamhet och handelsflöden.

En annan viktig ändring var att utvidga kravet på att utfärda ett beredningsintyg så att kravet även omfattar fiskeriprodukter som beretts i det land som är fiskefartygets flaggstat. Syftet med detta var att förbättra spårbarheten för alla sändningar som förs in i EU och säkerställa att mängdhanteringen inom Catch fungerar korrekt.

Kommissionen har också getts befogenhet att utarbeta sekundärlagstiftning för att komplettera dokumentationskraven när det gäller spårbarhet för fiskeriprodukter och transport av sådana produkter till EU-marknaden.

Även om det bara kommer att vara obligatoriskt för EU-aktörer och myndigheter i medlemsstaterna att använda Catch kommer det också att vara möjligt för aktörer och myndigheter i länder utanför EU att skapa, validera och överföra fångstintyg och relaterade dokument direkt inom systemet.

EU:s riskidentifieringskriterier enligt fångstcertifieringssystemet

På grundval av den ändrade artikel 17.3 i IUU-förordningen **måste** alla medlemsstater nu tillämpa **EU:s riskidentifieringskriterier** när de kontrollerar import inom ramen för fångstcertifieringssystemet. På så vis säkerställs en mer konsekvent strategi för importkontroller inom fångstcertifieringssystemet, samtidigt som fördelarna med automatiska korskontroller av data i Catch utnyttjas. Medlemsstaterna hade tidigare kunnat välja nationella kriterier för riskidentifiering, vilket försvårade en harmonisering av importkontrollerna.

Ytterligare åtgärder avseende icke-samarbetande länder i kampen mot IUU-fiske

En annan ändring av IUU-förordningen gäller artikel 38 om åtgärder som är tillämpliga på **icke-samarbetande länder utanför EU**, när de har förtecknats i enlighet med artikel 33 i IUU-förordningen. Förutom att sådana länder förbjuds att exportera marina fiskeriprodukter till EU **förhindras** genom nya åtgärder att fiskefartyg som **för dessa förtecknade länders flagg får tillträde till EU:s hamnar**¹¹. Dessutom kommer **de verkliga huvudmän i EU** som driver eller äger fiskefartyg som för dessa länders flagg nu att behöva **begära att fartygen avregistreras**.

¹¹ Bestämmelser som gäller från och med ikraftträdandet, dvs. den 9 januari 2024.

ii) Avskräckande sanktioner

Som uppföljning av revisionsrättens rekommendationer och studien om sanktionssystem har kommissionen samarbetat med medlemsstaterna för att åstadkomma en **enhetlig och effektiv tillämpning av avskräckande sanktioner** genom fortsatt kontroll och övervakning. Sedan 2022 har kommissionen inlett 15 EU-pilotprojekt eller andra skriftväxlingar¹² med medlemsstaterna om deras sanktionssystem. För att åtgärda medlemsstaternas brister, och beroende på resultatet av EU-pilotprojekten, kan kommissionen behöva vidta korrigerande åtgärder i ett senare skede för att säkerställa att sanktionssystemen är effektiva, proportionella och avskräckande. Dessa korrigerande åtgärder kan omfatta handlingsplaner, administrativa utredningar och/eller överträdelseförfaranden.

iii) Genomförande av EU:s fångstcertifieringssystem för att motverka IUU-fiske

Som en av världens största importörer av fiskeriprodukter har EU ett ansvar för att säkerställa att produkter som härrör från IUU-fiske inte når EU:s marknad.

Totalt 93 länder utanför EU har informerat kommissionen om de nationella myndigheter som har befogenhet att intyga äktheten hos uppgifter i de fångstintyg som utfärdas för produkter som exporteras till EU:s marknad (*behöriga myndigheter*). Omkring 400 000 fångstintyg och 59 000 beredningsdeklarationer lämnades till medlemsstaternas behöriga myndigheter för import under 2020–2021¹³. Under rapporteringsperioden vägrades i totalt 93 fall import till EU:s marknad av sändningar av fiskeriprodukter inom ramen för fångstcertifieringssystemet för att motverka IUU-fiske¹⁴.

I revisionsrättens särskilda rapport granskades kontrollsystemens effektivitet när det gäller att förhindra att olagliga fiskeriprodukter importeras till EU. Kommissionen rekommenderades att fortsätta **digitaliseringen av fångstcertifieringssystemet, arbeta för en enhetlig tillämpning av riskidentifieringskriterier samt övervaka omfattningen av och kvaliteten på de kontroller som medlemsstaterna tillämpar och vidta nödvändiga åtgärder**. I den ändrade IUU-förordningen beaktas rekommendationerna om digitalisering och enhetlig tillämpning av riskidentifieringskriterier.

Under perioden 2020–2023 samarbetade kommissionen med medlemsstaterna för att förbättra Catch genom ytterligare teknisk utveckling med hänsyn till ändringarna av IUU-förordningen. Dessutom identifierades **automatiska varningar** baserade på **korskontroller av data** i samarbete med medlemsstaterna och Europeiska fiskerikontrollbyrån (EFCA), varav flera redan har tagits fram.

I de reviderade bestämmelserna i IUU-förordningen nämns **driftskompatibiliteten** mellan **Catch** och **EU:s tullkontaktpunkt**, som inrättats genom förordning (EU) 2022/2399¹⁵, för att underlätta övergripande importförfaranden och importkontroller av fiskeriprodukter. Kommissionen har säkrat finansiering för detta mål och håller för närvarande på att kartlägga

¹² I enlighet med artikel 96 i kontrollförordningen.

¹³ Artikel 55.1 i IUU-förordningen.

¹⁴ Information för 2020–2021 lämnades i form av en tvåårsrapport i enlighet med artikel 55 i IUU-förordningen. För perioden 2022–2023 bygger informationen på medlemsstaternas rapporter som lämnats i enlighet med artikel 18.5 i IUU-förordningen.

¹⁵ EUT L 317, 9.12.2022, s. 1.

de tekniska specifikationerna för det framtida systemet. Driftskompatibilitet bör uppnås senast den 10 januari 2028, vilket kommer att underlätta importförfaranden och kontroller av fiskeriprodukter utanför IUU-politikens tillämpningsområde.

För att ytterligare underlätta medlemsstaternas riskhantering kommer kommissionen att se över **EU:s riskidentifieringskriterier**¹⁶ innan de nya bestämmelserna träder i kraft, med beaktande av de statistiska särdragen i Catch.

Efter diskussioner med medlemsstaterna och EFCA och för att hjälpa alla berörda parter att mer enhetligt tillämpa fångstcertifieringssystemet, ersatte kommissionen användarhandboken för EU:s aktörer och myndigheter med en uppsättning **vanliga frågor** på webbplatsen för GD Havsfrågor och fiske¹⁷.

I samma syfte, och i samarbete med EFCA och medlemsstaterna, har kommissionen utarbetat ett vägledningsdokument om en **gemensam strategi för kontroller och verifieringar inom ramen för det nuvarande fångstcertifieringssystemet** och ett annat vägledningsdokument med mer information om medlemsstaternas framtida obligatoriska användning av Catch¹⁸.

I linje med rekommendationen i revisionsrättens särskilda rapport om att övervaka omfattningen av och kvaliteten på de kontroller och verifieringar som medlemsstaterna tillämpar reviderade kommissionen **frågeformuläret för medlemsstaternas tvåårsrapporter**¹⁹ om genomförandet av IUU-förordningen. Dessutom har kommissionen gjort en omfattande granskning av den information som medlemsstaterna lämnat²⁰ om genomförandet av fångstcertifieringssystemet i de senaste tvåårsrapporterna. På grundval av informationen för perioden 2022–2023 kommer kommissionen att ta ställning till de lämpligaste uppföljningsåtgärderna.

Medlemsstaternas tvåårsrapporter innehöll information om fångstcertifieringssystemet men också information till kommissionen om resultaten av **hamninspektioner** samt **direkta landningar** och **omlastningar** av fiskeriprodukter som utförts av fiskefartyg från länder utanför EU²¹. Under perioden 2020–2021 landade omkring 6 000 fartyg från länder utanför EU fiskeriprodukter i EU:s hamnar, varav 1 004 inspekterades av medlemsstaterna.

iv) Medborgare som ägnar sig åt/stöder IUU-fiske

Kommissionen har gjort en grundlig analys av de nationella rättsliga ramar och tillsynsåtgärder som är tillämpliga i medlemsstaterna när det gäller **EU-medborgare som ägnar sig åt/stöder IUU-fiske**. Analysen visade att skyldigheterna i artiklarna 39 och 40 i IUU-förordningen inte återspeglades på ett enhetligt sätt i medlemsstaternas nationella rättsordningar. Under perioden 2017–2021 hade medlemsstaterna identifierat 51 fall där EU-medborgare ägnat sig åt/stött IUU-fiske och de hade utdömt sanktioner mot 47 EU-

¹⁶ Artikel 31 i kommissionens förordning (EG) nr 1010/2009.

¹⁷ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/document/download/e1e6fa33-6bcb-4352-837c-9903faef6b6b_en?filename=frequently-asked-questions-iuu-regulation_en.pdf.

¹⁸ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/document/download/4b92c8f5-9f96-46ec-babc-3bc880ff4ad3_en?filename=FAQ-amendment-IUU-Regulation_en.pdf.

¹⁹ Artikel 55.1 i IUU-förordningen.

²⁰ Denna bedömning omfattar relevanta rättsliga bestämmelser, vägledningsdokument, standardförfaranden, handböcker och samarbetsarrangemang mellan organ som för närvarande är tillämpliga på nationell nivå och som kommissionen känner till.

²¹ Artikel 55.1 i IUU-förordningen.

medborgare och nekat 79 EU-medborgare EU-medel eller offentliga medel²². Dessutom identifierades genom ömsesidigt bistånd 96 fall där EU-medborgare ägnat sig åt/stött IUU-fiske. I 86 fall utbytte medlemsstaterna information med länder utanför EU i denna fråga²³.

v) Ömsesidigt bistånd

Kommissionen fortsätter sitt nära samarbete med medlemsstaterna för att upptäcka, förebygga och motverka IUU-fiske, bland annat genom att analysera rapporter om IUU-fiske som misstänks bedrivas av fartyg från länder utanför EU i medlemsstaternas vatten²⁴.

Det system för ömsesidigt bistånd som inrättas genom artikel 51 i IUU-förordningen underlättar **samarbetet mellan medlemsstaterna, kommissionen och länder utanför EU**. Systemet bidrar till att säkerställa att IUU-fiske utreds på ett korrekt sätt och att sanktioner utdöms. Det har gjort det möjligt att fortlöpande utbyta information, särskilt varningar, underrättelser och resultat av undersökningar av misstänkt IUU-fiske. Mellan 2020 och 2023 skickade kommissionen 61 varningar till medlemsstaterna och begärde då information, angav möjliga riskområden och gav vägledning om importkontroller. Aktiv användning av ömsesidigt bistånd har lett till att import av fiskeriprodukter som erhållits genom IUU-fiske har vägrats.

vi) Förteckning över IUU-fartyg

Varje år antar kommissionen EU:s uppdaterade förteckning över IUU-fartyg på grundval av de regionala fiskeriförvaltningsorganisationernas förteckningar²⁵. Kommissionen bidrar också aktivt till de regionala fiskeriförvaltningsorganisationernas förteckningar över IUU-fartyg på grundval av underrättelser, egna utredningar och bedömningar.

b) Internationell ram för förvaltning av olagligt, orapporterat och oreglerat fiske

Med tanke på de globala konsekvenserna av IUU-fiske lägger EU stor vikt vid fortsatt samarbete och engagemang för att proaktiva och rigorösa åtgärder ska vidtas av alla partner på internationell, regional och nationell nivå. IUU-fiske är också en av de utmaningar som identifieras i EU:s reviderade strategi för sjöfartsskydd²⁶, som åtföljs av en handlingsplan med motåtgärder. Under rapporteringsperioden fortsatte kommissionen att aktivt arbeta tillsammans med internationella partner genom bilateralt samarbete med länder utanför EU inom ramen för IUU-dialogerna, arbetsgrupper för IUU-fiske och regionala och multilaterala samarbetsramar.

²² <https://data.europa.eu/doi/10.2771/353964>.

²³ Ibid.

²⁴ Medlemsstaterna rapporterade 1 300 iakttagelser av utländska fiskefartyg under perioden 2020–2021. De iakttagelser som rapporterats av tre medlemsstater har undantagits från detta totala antal av två specifika skäl. När det gäller en medlemsstat rapporterades 385 iakttagelser utan att det angavs om det rörde sig om fartyg från ett land utanför EU eller fartyg från en medlemsstat. När det gäller två medlemsstater rapporterades endast iakttagelser av fartyg från andra medlemsstater. Informationen grundar sig på medlemsstaternas rapporter för 2020–2021 enligt artikel 55.1 i IUU-förordningen.

²⁵ EUT L 181, 18.7.2023, s. 16.

²⁶ Gemensamt meddelande till Europaparlamentet och rådet om uppdateringen av EU:s strategi för sjöfartsskydd och dess handlingsplan ”En förbättrad EU-strategi för sjöfartsskydd för nya maritima hot”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52023JC0008>.

i) **Bilateralt samarbete med länder utanför EU:**

Kommissionen har fortsatt att interagera med och stödja ett antal länder utanför EU när det gäller att genomföra **grundläggande reformer** av deras **system för fiskerikontroll**. Under rapporteringsperioden och trots reserestriktionerna till följd av covid-19-pandemin genomförde kommissionen mer än 30 fältbesök i och videokonferenser med länder utanför EU som aktivt samarbetar med EU inom ramen för IUU-förordningen. Dessutom hölls 17 möten i IUU-arbetsgrupper under den perioden.

Politiskt egenansvar för reformer har visat sig vara avgörande för att systemen för fiskerikontroll ska vara förenliga med internationella och regionala skyldigheter. I allmänhet har de länder utanför EU som kommissionen samarbetar med visat stark politisk vilja att ta itu med IUU-fiske och åtgärda de brister som identifierats gemensamt. Erfarenheten visar att konsekvent politiskt ledarskap och stöd kan leda till varaktiga resultat när det gäller efterlevnaden på fiskeområdet.

- **IUU-dialoger**

Dialoger om IUU-fiske med länder utanför EU är en av pelarna i IUU-förordningen. Huruvida kommissionen beslutar att inleda en IUU-dialog med ett land utanför EU beror på en rad indikatorer för bedömning av landets uppfyllande av internationella skyldigheter som flagg-, kust-, hamn- och marknadsstat och dess exponering för IUU-fiske.

Genom IUU-förordningen inrättas ett **kortsystem** som ger kommissionen befogenhet att underrätta ett land utanför EU om *risken för att det kan identifieras som ett icke-samarbetande land* i kampen mot IUU-fiske (*förhandsidentifiering* eller *gult kort*)²⁷. Kommissionen inleder i det skedet en formell dialog om IUU-fiske med det förhandsidentifierade landet och börjar samarbeta på grundval av en handlingsplan.

Sedan slutet av 2020 har ett land fått sitt gula kort upphävt efter betydande reformer av landets fiskerisektor. Under samma period utfärdades två gula kort, och det inleddes då en formell dialog för att åtgärda de konstaterade bristerna²⁸.

Om ett förhandsidentifierat land inte åtgärdar sina brister och därmed åsidosätter sina internationella skyldigheter kan kommissionen *identifiera landet som ett icke-samarbetande land* i kampen mot IUU-fiske (*rött kort*)²⁹. Till skillnad från förhandsidentifiering, som inte medför några sanktioner, får detta förfarande allvarliga konsekvenser, bland annat handelsförbud. Medlemsstaterna måste vägra import av vildfångade marina fiskeriprodukter som tagits av fartyg som för det icke-samarbetande landets flagg.

När ett land väl har identifierats kommer kommissionen att föreslå för rådet att landet tas upp i förteckningen över icke-samarbetande länder utanför EU (*förtecknade länder*). Att länder upptas i förteckningen medför åtgärder som går utöver importförbud, bland annat förbud för EU-aktörer att köpa fiskefartyg från eller omflagga fartyg till dessa länder, förbud mot export av EU-fiskefartyg, förbud mot privata handelsavtal med EU-medborgare och förbud mot gemensamma fiskeinsatser med EU-fartyg. Sedan de trädde i kraft den 9 januari 2024

²⁷ Artikel 32 i IUU-förordningen.

²⁸ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2023-11/illegal-fishing-overview-of-existing-procedures-third-countries_en.pdf.

²⁹ Artiklarna 31 och 33 i IUU-förordningen.

omfattar dessa åtgärder ett förbud för fiskefartyg från förtecknade länder att använda EU-hamnar och ett förbud för EU-medborgare att äga, driva eller förvalta fiskefartyg som för dessa länders flagg.

Sedan slutet av 2020 har två röda kort utfärdats, och de berörda länderna har tagits upp i rådets förteckning över icke-samarbetande tredjeländer i kampen mot IUU-fiske³⁰.

Dialogen om IUU-fiske har gett länderna en ram för att förbättra sina nationella rättsliga ramar och anpassa dem till sina internationella skyldigheter som flagg-, kust-, hamn- och marknadsstater. Dessutom har de berörda länderna utanför EU arbetat för att förbättra sina uppföljnings-, kontroll- och övervakningssystem, både när det gäller fartyg som för deras flagg och utländska fartyg som fiskar i vatten inom deras nationella jurisdiktion. Effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner ingår också i de reformer som eftersträvas genom IUU-dialogerna, vilket i sin tur har gjort det möjligt för länder utanför EU att effektivt verkställa sin nationella lagstiftning och sedan bekämpa IUU-fiske.

- **Arbetsgrupper på området IUU-fiske med länder utanför EU**

Flera bilaterala arbetsgrupper på området IUU-fiske har inrättats tillsammans med stora fiskeländer. De träffas minst en gång om året och är en plattform för regelbundna uppdateringar om ny utveckling inom fiskerikontroll, utbyte av bästa praxis och lärdomar vid genomförandet av nationell lagstiftning. De tillhandahåller också uppdateringar om fångstdokumentationssystem, regionala fiskeriförvaltningsorganisationer samt information om handelsflöden.

Sedan den senaste rapporteringsperioden har kommissionen fortsatt sitt samarbete genom sådana arbetsgrupper med Förenta staterna, Japan, Kina, Sydkorea, Taiwan och Thailand.

- **Konsekvenser av Förenade kungarikets utträde ur EU**

Den 1 januari 2021 blev Förenade kungariket ett tredjeland i den mening som avses i IUU-förordningen. Kommissionen såg till att information skulle lämnas i god tid till de myndigheter i medlemsstaterna som är behöriga att validera fångstintyg för export av fiskeriprodukter till Förenade kungariket och samarbetade med Förenade kungarikets myndigheter för att säkerställa fortsatta handelsflöden av fiskeriprodukter till och från Förenade kungariket. Kommissionen gav regelbundet medlemsstaterna vägledning för att försöka undvika problem med genomförandet.

På grundval av bestämmelserna i Windsorramen³¹, som utgör en del av utträdesavtalet³², är IUU-förordningen även tillämplig på och i Förenade kungariket med avseende på Nordirland. Med anledning av de utmaningar som uppstått i samband med genomförandet av protokollet om Nordirland nådde kommissionen och Förenade kungariket en politisk överenskommelse om en omfattande uppsättning gemensamma lösningar som syftar till att ta itu med de praktiska utmaningar som medborgare och företag i Nordirland står inför och därigenom säkerställa varaktig säkerhet och förutsägbarhet för dem. Till följd av detta kan fiskeriprodukter förflyttas från Storbritannien till Nordirland för slutkonsumtion under

³⁰ Ibid.

³¹ EUT L 102, 17.4.2023, s. 87.

³² EUT C 384I, 12.11.2019, s. 1.

förutsättning att de nya förenklade certifierings-, märknings- och kontrollkrav som gäller för jordbruksbaserade livsmedelsprodukter i detaljhandeln tillämpas.

- **Partnerskapsavtal om hållbart fiske**

I slutet av 2023 fanns 20 partnerskapsavtal³³ om hållbart fiske mellan EU och partnerländer i Atlantområdet, området runt Indiska oceanen och Stilla havsområdet, varav det för 14 avtal fanns aktiva protokoll som möjliggjorde fiskeverksamhet. **Sektorsstödet** i partnerskapsavtalen om hållbart fiske **bidrar till de politiska målen när det gäller IUU-fiske** genom program för kapacitetsuppbyggnad och utbildning och genom att man försöker utveckla kontrollsystem och se till att de fungerar korrekt. Detta har en positiv inverkan på kampen mot IUU-fiske.

För att säkerställa samstämmighet i den gemensamma fiskeripolitikens internationella dimension föreslår kommissionen att alla partnerskapsavtal om hållbart fiske med länder utanför EU som förtecknas av rådet sägs upp i enlighet med artikel 38 i IUU-förordningen.

- ii) **Regionalt och multilateralt samarbete**

I linje med den gemensamma fiskeripolitikens internationella dimension spelar EU en viktig roll när det gäller att främja åtgärder mot IUU-fiske på grundval av EU:s principer och standarder inom **de regionala fiskeriförvaltningsorganisationerna**. Av central betydelse för detta är EU:s ansträngningar för att stödja, uppdatera och utöva tillsyn över korshänvisningar mellan de regionala fiskeriförvaltningsorganisationernas förteckningar över IUU-fartyg liksom bestämmelser om sanktioner mot medborgare som deltar i IUU-fiske. Genom korshänvisningar mellan förteckningar över IUU-fartyg säkerställs i praktiken ett unikt globalt system genom vilket fartyg hindras från att olagligen dra nytta av de olika eller icke-samordnade regleringssystem som existerar parallellt.

När det gäller genomförandet av **FAO:s avtal om hamnstatsåtgärder** fortsatte kommissionen att aktivt främja dess ratificering och faktiska genomförande i alla yttre förbindelser på fiskeriområdet, bland annat genom ekonomiskt stöd till FAO. Kommissionen spelade också en aktiv roll i förhandlingarna om och antagandet av tydliga **frivilliga riktlinjer för omlastningar** inom ramen för FAO. Dessutom spelade kommissionen en avgörande roll för att man inom **WTO-förhandlingarna om fiskesubventioner** skulle kunna enas i frågan om avskaffande av subventioner som bidrar till IUU-fiske, i enlighet med mål 14.6 för hållbar utveckling.

Under rapporteringsperioden var EU den främsta givaren till FAO:s globala program för kapacitetsutveckling som syftar till att hjälpa länder utanför EU att genomföra hamnstatsavtalet. **EU gav också stöd till Afrika och regionen kring Indiska oceanen/Stilla havet för att bidra till utvecklingen och förvaltningen av hållbart fiske.** Detta omfattade stöd för att bygga upp de berörda ländernas kapacitet att bekämpa IUU-fiske. EU anslog framför allt 35 miljoner euro till **AKS-staterna i Stilla havsområdet** inom ramen för det marina partnerskapsprogrammet mellan Stilla havsområdet och EU, 28 miljoner euro till regionen kring **Indiska oceanen** inom ramen för Ecofish-programmet och 16,5 miljoner

³³ https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/agreements_sv.

euro till nationer i **Västafrika** inom ramen för programmet för förbättrad regional fiskeriförvaltning i Västafrika.

Under 2023 anslöt sig EU till åtagandet från **alliansen för åtgärder mot IUU-fiske**, som utgör en annan samordningsplattform mellan deltagande partner för att se till att kampen mot IUU-fiske fortsätter att prioriteras på internationell politisk nivå. Åtagandet återspeglar huvudprinciperna i EU:s politik och omfattar åtgärder som kommissionen kan vidta på grundval av IUU-förordningen.

c) **Samarbete med berörda aktörer**

För att förbättra samordningen och genomförandet av IUU-förordningen i hela EU anordnar kommissionen regelbundna tekniska möten med **medlemsstaternas** myndigheter. Dessa utgör ett forum för utbyte av bästa praxis och diskussioner om frågor som uppstår i samband med tillämpningen av fångstcertifieringssystemet. Syftet med diskussionerna är att se till att systemet Catch är användarvänligt och innehåller alla nödvändiga funktioner.

Kommissionen har fortsatt att samarbeta med **Europaparlamentet**, bland annat genom regelbundna föredragningar i fiskeriutskottet om pågående åtgärder för att bekämpa IUU-fiske. Dessa utbyten bidrar till att säkerställa ansvarsskyldighet inom EU och genomförs inom stängda dörrar för att upprätthålla konfidentialiteten när det gäller IUU-dialoger med länder utanför EU.

Kommissionen fortsatte också att samarbeta med **icke-statliga organisationer** för att stödja genomförandet av IUU-förordningen genom att utbyta information om fall av IUU-fiske och information av betydelse för IUU-dialogerna. Kommissionen samarbetar också med de **rådgivande nämnder** som inrättats inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken och tillhandahåller regelbundna uppdateringar om det pågående arbetet med att utveckla Catch och om IUU-dialogerna.

3. Viktiga utmaningar i genomförandet av IUU-förordningen

a) **Inom EU**

En av de viktigaste utmaningarna för kommissionen är att lägga grunden för ett **effektivt genomförande** av **den ändrade IUU-förordningen**, särskilt den obligatoriska användningen av Catch, som enligt planerna kommer att träda i kraft den 10 januari 2026. Arbetet med att anpassa Catch till de nya rättsliga kraven har redan inletts och bör slutföras långt före det datumet. Detta bör ge tid för att utbilda behöriga myndigheter i medlemsstaterna och länder utanför EU, färdigställa användarhandboken, identifiera myndigheter i länder utanför EU som är intresserade av att använda Catch och fortsätta arbetet för att skapa driftskompatibilitet.

För att säkerställa överensstämmelse med de nya rättsliga bestämmelserna kommer kommissionens förordning (EG) nr 1010/2009³⁴ att behöva revideras. Nya bestämmelser bör antas för att fastställa regler för hur Catch ska fungera.

³⁴ EUT L 280, 27.10.2009, s. 5.

Dessutom har kommissionen redan inlett arbetet med att **koppla samman Catch** med **EU:s tullkontaktpunkt**, vilket ska vara avslutat senast den 10 januari 2028. Deras sammankoppling kommer att bidra till att ytterligare underlätta och stärka samstämmigheten mellan IUU-kontroller, tullkontroller och sanitära kontroller av fiskeriprodukter som importeras till EU.

Kommissionen kommer också att följa upp fall av allvarliga brister som konstaterats i medlemsstaternas kontroller inom ramen för fångstcertifieringssystemet och den kommer att fortsätta att aktivt vägleda medlemsstaterna för att uppnå en större harmonisering av importkontrollerna.

När det gäller genomförandet av artiklarna 39 och 40 i IUU-förordningen, som gäller EU-medborgare som ägnar sig åt/stöder IUU-fiske, kommer kommissionen att fortsätta att samarbeta med medlemsstaterna för att **harmonisera** och **underlätta** de förfaranden som finns för att **identifiera** dessa **medborgare** och **främja samstämmighet** i eventuella tillsynsåtgärder i alla medlemsstater.

b) Utanför EU

Den viktigaste utmaningen när det gäller att genomföra IUU-förordningens internationella dimension är fortfarande att samla tillräckligt med **politiskt stöd** i partnerländerna för att anpassa nationella regler till internationella skyldigheter och i praktiken genomföra dem.

Inom de regionala fiskeriförvaltningsorganisationerna kvarstår den utmaning som kommissionen står inför när det gäller att nå **samförstånd** om **åtgärder mot IUU-fiske** bland avtalsslutande parter och samarbetande parter som inte är avtalsslutande parter, särskilt när det gäller korshänvisningar mellan regionala fiskeriförvaltningsorganisationers förteckningar över IUU-fartyg. Kommissionen har konstaterat ett ökat **motstånd** i dessa organisationer, vars beslutsfattande i allmänhet bygger på samförstånd, mot att stärka kontrollen av fiskeverksamheten och förbättra insynen i verkliga huvudmannaskap för fiskefartyg.

Användning av **bekvämlighetsflagg** kan förhindra att flaggstaten utövar sitt ansvar enligt internationell rätt. Denna fråga har stått i förgrunden för kommissionens arbete med länder utanför EU och har blivit föremål för bilaterala IUU-dialoger med flera länder. Kommissionen har inlett en studie för att identifiera drivkrafterna för olika ekonomiska och offentliga aktörer som stöder öppna register. Studien kommer också att analysera effekterna av öppna register på EU:s mål och internationella regler och ramar på viktiga politikområden, närmare bestämt fiske, god skatteförvaltning, säkerhet och miljöskydd, sociala villkor och arbetsvillkor samt kringgående av EU-sanktioner.

4. Slutsats

IUU-förordningen fungerar även fortsatt som en **övergripande och ändamålsenlig ram för att bekämpa IUU-fiske** inom EU. Detta uppnås genom att fiskeriprodukter från IUU-fiske hindras från att komma in på EU-marknaden och genom att den intensifierar ansträngningarna för att bekämpa IUU-fiske i hela världen genom mekanismen för bilateral dialog om IUU-fiske och inom multilaterala forum.

Kortsystemet enligt IUU-förordningen har blivit ett **internationellt erkänt verktyg** för att göra framsteg i kampen mot IUU-fiske och generera mer politisk uppmärksamhet kring denna fråga i hela världen.

Det är nu dags att **digitalisera** fångstcertifieringssystemet och utnyttja dess potential att förhindra att fiskeriprodukter som härrör från IUU-fiske kommer in på EU-marknaden. Catch kan bli en referenspunkt som en digital miljö för fångstdokumentationssystem och internationella handelsflöden när det gäller fiskeriprodukter, eftersom systemet är webbaserat och har en betydande potential till driftskompatibilitet.

För att uppfylla våra åtaganden inom ramen för Agenda 2030 för hållbar utveckling och verkligen tillämpa nolltolerans mot IUU-fiske ligger det i EU:s intresse att främja fångstcertifieringssystemet, kortsystemet och den systematiska korshänvisningen mellan regionala fiskeriförvaltningsorganisationers förteckningar över IUU-fartyg som kraftfulla verktyg i kampen mot IUU-fiske. Vid sidan av detta krävs också ansträngningar för att täppa till luckor i förvaltningen på nationell och regional nivå och stärka kapaciteten i länder utanför EU att bekämpa IUU-fiske.